

Långö Utjord och Kvarn, FoF

156

LÅNGÖ UTJORD OCH KVARN

Långö kvarn är en av de riktigt gamla kvarnarna i trakten. Redan på 1200-talet var den i munkarnas ägo, trots att klostret hade en liten kvarn i bäcken 200 m norr om klosterbyggnaderna

Långö kvarn låg ursprungligen på norra sidan av fallet. Peder Gudmundsson Strömberg, som köpte Nydala med underlydande gårdar 1646, förlade - efter en brand före 1675 - kvarnen till södra sidan av fallet och undandrog en fjärding av Staveryd som utjord till Långö. Trots det måste Staveryds åbor betala full skatt för hemmanet. 1687 fanns två enfota kvarnar söder om ån. Kvarnstugan har sedan 1600-talet legat på samma plats, nuvarande Långö 4:7

Under 1600-talet tillkom sågkvarn vid Långö. 1685 flyttades den från södra till norra sidan av ån

1843 anlades manufakturverket Carlström vid fallet, söder om ån. Då flyttades en stor byggnad från Skaftnäs dit som arbetarbostad

I slutet av 1800-talet tillkom svarverirörelse vid fallet längre uppströms

1922 var kraftverket färdigt. Det låg nere vid sjön. 1948 höjdes dammen, och nytt kraftverk byggdes, som var färdigt 1955

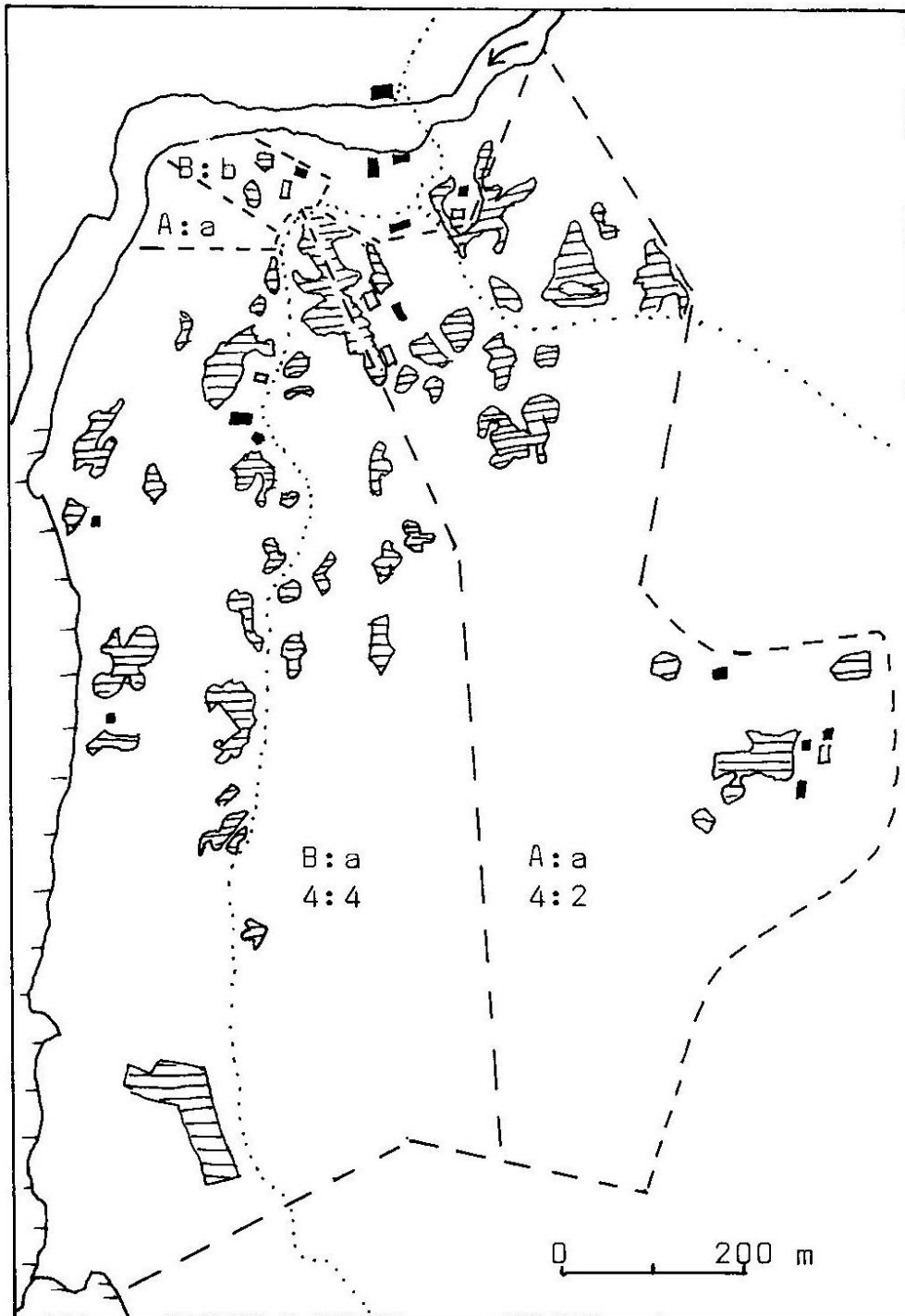
Sågsklärarna bodde på Pilatorpet, som fått namn av en av brukarna och som sedan blev grunden till Axel Anderssons gård, 4:4.

1830 tillkom ytterligare ett torp på utjorden. Det kallades Lugnet eller Lindens efter en av brukarna och blev grunden till Anders Johanssons gård, 4:2.

1860/61 byggdes ny kvarn och nytt sågverk upp söder om ån. Från 1922, när kraftverket var klart, drevs sågen med elkraft

Kring sekelskiftet 1900 flyttades svarveriet över från norra sidan ån till kvarnens undervåning. 1922 flyttades svarveriet till andra våningen i sågverket

LÅNGÖ UTJORD OCH KVARN

1881 upprättades en karta över Långö utjord i samband med utsäljningen från Nydala herrgård. Då blev det två gårdar av utjorden, A:a eller 4:2 Anders Johanssons gård, och B:a eller 4:4 Axel Anderssons gård. Gamla kvarnstugan blev B:b eller 4:6 och 4:7. Kvarnen, sågen, kvarnstugan med tillhörande ladugård bildade en särskild fastighet 4:14. Anderslund eller Täpperna var byggt men ej avstyckat.

LÅNGÖ UTJORD 4:4

Pilatorpet låg från början närmre sjön, 300 m sydväst om Axel Anderssons gård. Det låg väster om vägen vid södra gårdet på 4:6. Äppelträd och körsbärsträd är fortfarande kvar liksom flera hamlade lindar kring åkrarna. Källan tycks ha varit vid ett berg nere vid sjön. Det är en mycket naturskön plats. Badlandet vid 4:6 kallas än Pilasand. Det är oklart, när gården flyttades upp till vägen, men Axel Anderssons hus är byggt 1890, och till dess bör nog gården ha legat på sin gamla plats

Änkan Ingegerd, född 1693 och död före 1797 på utjorden
 Det är inte klart vem hon var änka efter
 Hon torde vara den enda sockenbon, född på 1600-talet, som levde, när husförhörslängden börjar 1776

Anders Jonasson, död 1765 på utjorden. Gift 1747 med Elin Månsdotter, född 15/6 1721 på Lilla Gisabo och död 1/5 1809 i Svensbygd

Jonas,	född omkring	1750	på utjorden
Måns	13/2	1753	"
Brita	30/3	1755	"
Lena		1759	"
Johan		1760	"

Anders var sågskärare i Långö, nämnd från 1740. Han hade haft 5 söner och 2 döttrar, varav 2 söner var döda före 1776. Anders var en reslig och välaktad karl, stark och frisk

Hustrun Elin flyttade till dottern Lena i Svensbygd. Hon var besvärad av mångårig värk men ej sängliggande mer än sista veckan

Sonen Jonas gift 1795 med Lisbet Svendsdotter och tog torpet

Sonen Måns gift 1787 med Maja Månsdotter i Gåeryd och flyttade till Moboda som rättare

Dottern Brita gift 1786 med Sven Nilsson i Valkö

Dottern Lena gift 4/11 1792 med Anders Persson i Svensbygd

Sonen Johan gift omkring 1802 med Sara Davidsdotter och övertog torpet och arbetet som sågskärare efter sin fader

Jonas Andersson, född 1750 på utjorden och död där 1799
 Gift 1795 med

Lisbet Svendsdotter, född 8/10 1765 på Hultet i Fryele sn

Lena, född 1/4 1796 på utjorden
 Anders 1797 "

Jonas var sågskärare. Lisbet och Anders flyttade 1800 till Fryele sn, där Lisbet gifte om sig. Dottern Lena adopterades av sin faster Brita Andersdotter i Valkö och gifte sig 26/12 1814 med Nils Gudmundsson, en ordentlig och sparsam man i goda omständigheter

Johan Andersson, född vid kyndelsmäss 1760 på utjorden och död 8/7 1816 i Svensbygd. Gift omkring 1802 med Sara Davidsdotter, född 4/11 1780 i Skuggebo
 Helena, född i dec 1803 på utjorden. Död i jan 1805
 Lena 22/12 1805 "
 Kajsa 1/4 1811 i Svensbygd

Johan blev sågskärare efter sin fader. Flyttade i mars 1808 till Svensbygd och köpte 3/32 mantal

Jöns Persson, född 18/5 1755 i Ödestugu sn och död 24/9 1834 på fattigstugan. Gift 1795 med Katarina Svensdotter, född vid midsommartid 1765 i Klinthult och död 11/9 1819 i Haborarp
 Peter, född 10/12 1794 på utjorden
 Johannes 28/5 1796 "
 Maja Lisa 31/8 1798 i Klinthult
 Anders 20/6 1800 " 1814 t Staveryd
 Jonas 21/6 1804 "

Bodde vid giftermålet på utjorden och flyttade 1797 till Klinthult. 1812 åter till utjorden. 1814 till Haborarp, där Jöns brukade en fjärding till 1830. Katarina var hälsosam hela tiden, utom att hon varit besvärad av värk, om icke rätt svår. Fick rödsot 24/8 1819. Sonen Peter gift 2/7 1820 med Maja Stina Antonsdotter från Fryele sn. De brukade Haborarp 4 år och flyttade därefter till Rosenlund

Andreas Jonasson, född 23/6 1766 i Gåeryd och död 30/5 1830 på utjorden. Gift i december 1790 med Lena Jönsdotter, född 5/12 1769 på Bäckaryd och död 26/7 1818 på utjorden
 Magnus, född 3/10 1792 i Gåeryd
 Kristina 28/9 1807 på Timmerhult

1817 från Vëshult i Hagshults sn
 Lena blev strax vid återkomsten till Nydala sn sjuk i gulsot. Haft 6 barn

Magnus Andreasson, född 3/10 1791 i Gåeryd och död
 26/11 1829 på utjorden. Gift 24/6 1818 med
 Lena Kajsa Karlsdotter, född 4/9 1797 i Staveryd
 Lena Katarina, född 18/12 1819 på utjorden
 Anders Johan 26/10 1821 "
 Karl Gustav 24/10 1823 "
 Jöns Joel 13/7 1826 "
 Magnus 14/12 1829 "
 Johannes 14/12 1829 "

Magnus bott på Timmerhult och Västra Hult. Fick fallan-
 desot för 6 år sedan men kunde likväl råda sig. Åkte ner
 i en råk på Rusken genom vågsamhet och drunknade
 Änkan med barnen flyttade 1832 till Långö Änkhuss

Nils Svensk, född 5/2 1782 på Berget under Ed i Voxtorps
 sn och död 9/4 1865 på fattigstugan. Gift 11/3 1812
 Anna Stina Brunberg, född 19/12 1792 på Lilla Dahlgrens
 och död 24/1 1851 på fattigstugan
 Peter Magnus, född 16/9 1815 på Morydet
 Kajsa Lisa 21/4 1818 "
 Maja Stina 4/5 1820 "
 Johanna 27/6 1822 "
 Sara Stina 15/4 1825 "
 Karl Johan 5/10 1827 "
 Johannes Gustav 10/8 1831 "
 Anna Lena 31/5 1834 på utjorden

1832 från Morydet. 1842 till Korparydets. Nils Svensk ha-
 de varit dragon för Moboda. 1834 fick han sin gröda på
 utjorden förstörd av hagel.

Nils Svensk hade varit med i kriget 1806-1807 och 1813-
 1814. 1807 blev han fånge vid S:t Quintin och hemkom
 först 1810. På sin ålderdom blev han kyrkväktare

Peter Magnus Svensk, född 16/9 1815 på Morydet
 Gift 4/9 1841 med
 Maja Stina Nikolaidotter, född 11/10 1816 i Östra Hult
 Anna Lisa, född 5/9 1841 på utjorden

Maja Stina kom vid giftermålet från Långö Södergård 1:3
 1843 till Västra Hult. Peter Magnus blev soldat för
 Skuggebo rote med namnet Sköld

Paul Pihl, född 23/4 1794 i Södra Järnboda i Hagshults
 sn och död 14/3 1869 på utjorden
 Lena Svensdotter, född 14/3 1795 i Svenamo i Gällaryds
 sn och död 13/1 1876 på utjorden

Maja Greta, född 27/12 1826 på Skuggebo ST
Johannes 27/1 1833 "
Sven Daniel 28/3 1836 "

Pihl var soldat från 1818 för nr 86 Skuggebo. Fick avsked med pension 1844. Kom till Långö utjord 1845 från Skuggebo ST.

Lena blev faderlös vid 3 års ålder. Uppfostrades hos en broder i Hjälmseryds sn. Bodde som änka hos sonen Sven.

Dottern Maja Greta gift 31/12 1858 med Anders Magnus Johansson i Skärshult i Hjälmseryds sn
Sonen Johannes flyttade 1853 till Amerika. Han var en av de allra första emigranterna från Nydala sn

Sven Daniel Pihl, född 28/3 1836 på Skuggebo ST
Gift 1859 med

Ingrid Maria Jonasdatter, född 20/9 1825 i Söndra Södergård i Hjälmseryds sn

Emma Kristina, född 16/10 1860 på Långö utjord

Paul August 16/1 1863 "

Klas Johan 8/3 1866 "

Klas Johan 18/1 1869 "

Sven blev kyrkans sexman 1863 och brandrotemästare 1863. Familjen reste 1882 till Nord-Amerika

Hustrun Ingrid kom 1859 från Nydala herrgård

Dottern avled 15/1 1861

Sonen Paul reste 1881 till Nord-Amerika

Förste sonen Klas Johan avled 12/4 1866

1880 friköptes halva utjorden från Nydala av Fabian Johannesson

Fabian Johannesson, född 23/3 1850 i Hjälmseryds sn
Gift 31/12 1882 med

Ida Johannesdatter, född 16/7 1855 i Skuggebo

Ester Anna Augusta, född 30/11 1883 på Långö utjord

Karl Oskar Vilhelm 4/8 1885 "

Edit Maria Elydia 19/4 1887 "

Fabian kom 1880 från Hjälmseryds sn och bodde tydligen inhyses hos Pihl. Innan Fabian gifte sig hade Pihl avflyttat. 1890 byggde Fabian nytt hus och även uthus uppe vid vägen. Det är det hus, som ännu är kvar
1894 flyttade familjen till Hjälmseryds sn

Nils Johan Magnusson, född 25/2 1851 i Valkö
 Gift 30/12 1876 med
 Anna Lovisa Gustavsdotter, född 17/6 1859 på Bagghemmet
 Betty Matilda Sofia, född 21/12 1877 i Svenarums sn
 Karl Fredrik August 27/12 1878 "
 Lydia Kristina 17/10 1880 "
 Selma Augusta 17/10 1882 på Långö utjord

1882 från Svenarums sn och arrenderade gården. 1884 åter
 till Svenarums sn

Sonen Karl avled 11/3 1883

Dottern Lydia avled 8/3 1883

Frans Andersson, född 24/4 1860 i Hultsjö sn
 Gift 24/3 1884 med
 Anna Lisa Jonasdatter, född 6/4 1858 i Skuggebo
 Hanna, född 12/12 1884 på Mannahemmet
 Axel 17/7 1888 "
 Viktor 22/3 1893 i Värnamo

Frans kom som sågare till Feuk, som hade Mannahemmet.
 Gifte sig i Skuggebo och bosatte sig på Mannahemmet.
 Flyttade 1890 till Värnamo och 1895 till Långö utjord
 från Hindsekind i Värnamo. Byggde ny ladugård 1899.

Han hade såg. 1929 till Stockaryd. Han var nämndeman

Dottern Hanna flyttade 1911 till Jönköping

Sonen Axel övertog gården

Sonen Viktor flyttade 1923 till Stockaryds sn och ar-
 betade på Svenbergs fabrik. Han blev sedan förman på
 en skidfabrik

Axel Andersson, född 17/7 1888 på Mannahemmet
 Gift 27/5 1927 med

Anny Karlsson, född 26/7 1894 i Vrigstads sn

Köpte gården av fadern 1927. Flyttade 1958 till Furulund
 under Holkaryds Skattegård i Vrigstads sn. Det är den
 röda stugan vid Gisabo

Rörviks Trävaru AB köpte gården 1958

Huset blev sommarstuga

Foto 2020.

Långö 4¹, Stockaryd: 44,68 ha, 3 åker, 41,68 skog m. m. Tax. 24.900 (11.800, 13.100). Till släkten 1895, förvärvat 1927. Trä, 1890, 2 rum, 1 kök. El. Ekonomibyggn., trä, 1899, för 1 häst o. 5 nötkr. Äg. lantbr. Axel o. Annie Andersson.

Sveriges Bebyggelse 1955.

Långö 4:2

Långö 4:2, som sedan blev Anders Johanssons gård har genomgått en mycket varierad utveckling. Det började som ett torp, som kallades Lugnet eller Lindens. Sedan blev det smedstuga och friköptes av smeden Berggren från Nydala herrgård. Så köptes gården av Klas Jonsson, som var svarvare i Långö. Hans måg, som byggt ett bostadshus på gården och fått tomt avstyckad, övertog till sist gamla gården, och det avstyckade huset med tomt blev huvudbyggnaden på gården. Under tiden har många bostäder med tomter avstyckats. Ett torp om några tunnland har också frångått gården. Det är torpet Anderslund eller Tapper-
na

Det ursprungliga huset var den stuga, som Klas Jonsson bodde i, nuvarande 4:16 eller Rosenberg. Det är nu sommarstuga. Det byggdes 1830 av mjölnaren Abraham Persson som torp. Till 4:2 hörde också en slättermad söder om gamla mjölnarstugan, Stenvalls

Abraham Persson, född 1/9 1766 i Fryele sn
 Ingrid Svendsdotter, född 1/11 1771 i Fryele sn
 Maja Katarina, född 2/11 1808 på Fredriksberg
 Jonas Magnus 22/1 1811 "
 Anna Stina 28/11 1813 "
 Nils Peter 12/9 1816 "

Abraham var mjölnare. Han flyttade 1796 från Stearyd till Fredriksberg, 1825 till Sandvik, 1830 till Långö och byggde upp torpet, 1842 till Timmerhult
 Äldsta dottern flyttade 1832 till Skärvälla
 Äldste sonen flyttade 1838 till kvarnstugan
 Yngsta dottern flyttade 1838 till Rössved

Nils Peter Abrahamsson, född 12/9 1816 på Fredriksberg
 Gift 18/5 1839 med
 Sara Lena Magnusdotter, född 25/11 1812 i Södra Moboda
 Stina Kajsa, född 18/5 1839 på Långö utjord
 Inga Lisa 28/4 1841 "

Nils Peter övertog torpet 1839 och flyttade 1843 till Långö Södergård 1:2 som arrendator av en fjärding
 Dottern Stina Kajsa avled 1842

Nils Peter Nilsson, född 8/9 1814 i Östra Hult
 Gift 24/8 1839 med
 Sara Stina Sunesdotter, född 21/5 1809 i Lilla Hunnavik
 Karl Johan, född 22/9 1839 på Rosenlund
 Klas August 24/10 1841 "
 Sven Magnus 13/10 1844 "
 Anna Lisa 31/12 1847 på Långö utjord
 Johanna Augusta 13/8 1850 "

1845 från Rosenlund. 1858 till Skärvälla som arrendator

Dottern Anna Lisa gift 27/3 1869 med Gustav Lind, som kom att bo på detta torp
 Dottern Johanna död 5/8 1852

Änkan Maja Jonsdotter, född 23/4 1776 i Lilla Hunnavik
 Det var Sara Stinas moder, änka efter Sune Nilsson på Rödemosse, som skrevs här 1857 efter att tidigare ha varit skriven "på socknen". Hon följde med familjen till Skärvälla 1858

Sven Jaensson Lind, född 1/2 1821 i Svenarums sn och död 13/2 1887 på Långö utjord
 Brita Stina Johansdotter, född 12/12 1821 i Svenarum
 Frans Johan, född 16/11 1844 i Svenarums sn
 Gustav 8/12 1847 "
 Johanna Elisabet 21/6 1850 "
 Gustav Emil 24/6 1859 i Jönköping

Korpralen Sven Lind kom 1858 från Tofteryds sn. Han fick avsked 1875

Änkan flyttade 1890 till fattigstugan "södra rummet på nedre våningen"

Sonen Frans flyttade 1870 till Gällaryds sn och gifte sig där

Dottern Johanna gift 21/8 1869 med grenadjären Klas Jarl på Sandviks GT

Gustav Emil var fosterson, som 1876 flyttade till Jönköping

Gustav Lind, född 8/12 1847 i Svenarums sn
 Gift 27/3 1869 med

Anna Lisa Nilsson, född 31/12 1847 på Långö utjord
 Emma Augusta, född 27/2 1868 på Långö Utjord
 Klas Henning 15/5 1870 "
 Vilhelmina Kristina 5/1 1872 "

Anna Lisa kom 1869 från Skärvälla. 1872 flyttade familjen till Skuggebo, där Gustav Lind blev soldat med namnet Sköld

Äldsta dottern avled 3/12 1871

Sonen avled 7/12 1871

Smeden Berggren synes ha bott här från 1872. Han kom då från kvarnstugan. 1880 friköpte han torpet från Nydala herrgård. 1896 flyttade han till Ohs. Hans smedja låg nära Anders Johanssons bostadshus

Klas Jonsson, född 24/2 1863 i Bocklarebo och död 21/6 1948 på Andersholm. Gift 24/4 1886 med

Mina Klasdotter, född 19/7 1867 i Skärvälla och död 2/8 1947 på Strömsdal

Rut Julia,	född 5/5	1886	på utjorden.	Död 18/5 86
Emmy	24/4	1888	"	tog gården
Hellman	25/9	1892	"	
Rut	18/10	1895	"	
Verner	4/12	1902	"	Död 1/2 32
Erik	4/8	1909	"	

Klas Svarvare kom 1886 från Skaftnäs och hyrde hos smeden Berggren. 1894 köpte han gården, som då var 7/24 av utjorden. 1947 flyttade han som änkeman till dottern Emmy på Andersholm

Klas och hans måg Anders Johansson arrenderade till sist svarveriet och sågen av Ohs bruk

Klas sålde gården 1935 till sin son Erik och flyttade till sin nya bostad, Strömsdal, utmed Steningarydsvägen

Erik sålde gården 1939 till sin syster Emmy och hennes man Anders Johansson

Sonen Hellman gift 21/6 1919 med Ella Klasson, född 30/9 1899 i Staveryd. De flyttade till Hjälmseryds sn

Dottern Rut gift 18/6 1927 med Ivar Johansson i Långö Norregård 3:4. De flyttade dit 1931

Sonen Verner omkom i en olycka 1/2 1932. Han och hans brorson Olle Andersson i Långö körde stock från Carlsnäs till Långö såg. De slirade med lastbilen av bron, när de var i det närmaste hemma vid sågen. Verner omkom omedelbart, men Olle klarade sig med mindre skador.

Detta var väl en av de första trafikolyckorna med lastbil i socknen och väckte mycket stor uppmärksamhet

Sonen Erik gift 16/3 1935 med Astrid Klasson, född 5/4 1908 i Hultsjö sn. Dottern Karin föddes 6/7 1935 här

Erik och Astrid flyttade 1935 till Nässjö, och de bor nu i Sävsjö

Anders Johansson, född 17/8 1884 i Långö Norregård 3:3
och död 23/8 1960 på Andersholm. Gift 22/2 1913 med
Emmy Jonsson, född 24/4 1888 på Långö utjord och död 4/2
1975 i Lunnaberg i Vrigstads sn
Olof, född 25/4 1915 på Hägnen
Brita 8/12 1917 i Långö skola
Tora 19/4 1920 " "
Bengt 24/1 1924 på Långö ST

Anders och Emmy flyttade 1913 till Hägnen i Vrigstads
sn, där Anders hade snickeriverkstad, 1917 till Långö
skola, 1920 till Långö ST, 1927 till Andersholm, där han
byggde nytt bostadshus. Han köpte gården av sin svåger
1939

Anders Johansson arrenderade sågen, kvarnen och svarve-
riet av Ohs bruk från 1931. Svarveriet låg på norra si-
dan av ån till sekelskiftet. 1956 lades kvarnen ner
Han handlade med skog, framför allt björktimmer
Emmy flyttade som änka 1972 till dottern Tora i Lunna-
berg

Sonen Olof flyttade 1947 till Malmö och avled 1981 i
Borås

Dottern Brita flyttade 1946 till Malmö och bor där nu
Dottern Tora gift 23/6 1944 med Anders Lundberg i Lun-
naberg

Sonen Bengt gift 1947 med Kerstin Forsström från Nyhem
Bengt var siste mjölnaren i Långö och flyttade 1956
till Hovslätt

Anders Johansson byggde upp ett nytt hus Andersholm
som blev Långö 4:12. På den platsen hade tidigare le-
gat en liten stuga, som på slutet kallades "Tildes".
Den revs 1931.

Hos Klas Jonsson hyrde

Skomakaren Alfred Nilsson, född 5/2 1863 i Tofteryds sn
Gift 25/7 1885 med

Augusta Andersdotter, född 29/10 1865 i Hjälmseryds sn
Hellman, född 4/7 1886 på utjorden
Selma 10/9 1888 "
Axel 14/11 1890 "

1884 från Mobo bränneri. . 1887 till Hagenborg. Bodde
till sist på Nyhagen under Rössved Ngd som skomakare

Frans Teodor Karlsson, född 23/12 1871 i Locknevi sn
 Gift 23/5 1896 med
 Ottilia Henrietta Gustavsson, född 14/4 1873 i Hjorted
 1943 från Hestra. 1952 till Lidnäs i Moheda sn
 "Fiska-Frans" drog omkring och handlade med fisk

Ragnar Lindau, född 2/4 1921 i Oderljunga
 Gift 24/6 1955 med
 Barbro Petersson, född 13/1 1934 i Ryssby
 Elisabet Eva, född 17/3 1957 på utjorden
 Sten 19/7 1958 "

Han kom 1955 från Åkarp, hon från Ryssby. 1959 till
 Linköping
 Lindau kom som predikant till Vrigstad, köpte Karl
 Jonssons hus och skulle renovera det och bosätta sig
 där. Men så tröt pengarna, och han måste sälja huset.
 Hustrun Barbro arbetade litet hos Anna Lisa Ståhlgren i
 affären i Långö

Stugan är nu en mycket vacker sommarstuga och kallas
 Rosenberg

Även Anders Johanssons stora hus är numera sommarstuga

C. G. JONSSON
 Långö Utgård, Stockaryd.
 Född 24 febr. 1863 i Nydala.
 Hemmansägare. Led. i pensions-
 styrelsen och kommunalnämnden,
 f. d. led. i taxeringsnämnden.
 Nydala socken.

ANDERS JOHANSSON
Långö, Stockaryd.

Född 17 aug. 1884 i Nydala.
Byggmästare. Kvarn-, såg- och
svarverirörelse. Skolkassör, led.
i taxeringsnämnden, ombud för
Nydala socken i Västra härads
vägstämman.

Nydala socken.

Rosenborg. Foto 2008

Andersholm. Foto 2002.